

TÜRKİYE'DE ÖZEL SANAT KOLEKSİYONERİ OLARAK ORHAN KARADOĞAN

ORHAN KARADOĞAN AS A SPECIAL ART COLLECTOR IN TURKEY

Öğr. Gör. Dr. Elif Fatma TOLUN

Çankaya Üniversitesi, Ortak Dersler Bölümü, Resim Sanat Bilim Dalı,
eotolun@cankaya.edu.tr

Ankara / Türkiye

ORCID: 0000-0003-434-3799

ÖZET

Geçmiş, bugün ve gelecek üçgeninde koleksiyonerlik hep var olmuş ve var olacak bir eylemdir. Düşünürler kendi araştırma alanları doğrultusunda koleksiyonerlik kavramının geçmişini ve bugününü irdelemişlerdir. Bu makalede düşünürlerin görüşlerine paralel olarak, Türkiye'deki çağdaş sanat dünyasına yaptığı önemli katkılarla fark yaratan Orhan Karadoğan'ın koleksiyoner kimliği üzerinden koleksiyonculuğu ve Türkiye'deki koleksiyoner yapısı üzerinde durulmuştur. Orhan Karadoğan'ın kimliği, koleksiyonerliğe nasıl başladığı, koleksiyoncu olarak neden seçildiği, onu diğer koleksiyonerlerden ayıran özelliği ve yöntemleri nedir gibi soruların cevabına bu çalışmada yanıt aranmıştır. Çalışmanın bir diğer amacı Türk Çağdaş Sanatı bağlamında Karadoğan'ın yaptıkları, yapmak istedikleri üzerinde düşünmek ve sanat dünyasına ait düşüncelerini geniş kitlelere yayarak destekleme gerekliliğini ön plana çıkarmaktır. Orhan Karadoğan sadece resim koleksiyonu yapmakla kalmayıp resim sanatının ülke çapında fiziksel ve dijital olarak yaygınlaştırılması adına bir farkındalık yaratmaya çalışmıştır. Orhan Karadoğan'ın kendisi, röportajları ve Türkiye'de sanat galericiliği anlamında tartışmasız bir öncü olan Yahşi Baraz'ın "Özel Koleksiyonlardan Örneklerle Türkiye'de Sanat Koleksiyonculuğu" ismiyle iki cilt olarak Oğuz Erten tarafından yayıma hazırlanan kapsamlı kitap bu çalışmanın alt yapısını oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Koleksiyonculuk, Orhan Karadoğan, Dijital Sanat Galerisi

ABSTRACT

In the triangle of past, present and future, collecting is an action that has always existed and will exist. Philosophers have examined the past and present of the concept of collecting in line with their research fields. This article focuses on collecting and the structure of collectors in Turkey through the identity of collector Orhan Karadoğan, who made a difference with his important contributions to the contemporary art world in Turkey, in parallel with the views of thinkers. In addition to his identity, this study seeks answers to questions such as how Orhan Karadoğan started collecting, why he was chosen as a collector, and what distinguishes him from other collectors.

Another aim of the study is to reflect on what Karadoğan did and what he wanted to do in the context of Turkish Contemporary Art and to highlight the necessity of supporting his thoughts about the art world by spreading them to large masses. Orhan Karadoğan not only collects paintings, but also try to raise awareness for the physical and digital dissemination of painting throughout the country. Orhan Karadoğan himself, his interviews and the undisputed pioneer in terms of art gallerist in Turkey, Yahşi Baraz's comprehensive book that is prepared for publication in two volumes by Oğuz Erten (Art Collecting in Turkey with Examples from Private Collections) formed the basis of this study.

Keywords: Collecting, Orhan Karadoğan, Digital Art Gallery

1. GİRİŞ

Koleksiyon kelimesi, genel tanım olarak Fransızcadan dilimize girmiş ve Türk Dil Kurumuna göre “öğrenme, yarar sağlama ya da zevk amacıyla bir araya getirilmiş ve özelliklerine göre gruplandırılmış, ayrılmış nesnelere tümünü” ifade eder. Aynı türden nesnelere farklı sınıflandırmalarla biriktirilmesiyle oluşturulur. Kutu, pul, para, kalem, peçete, antika, sanat eseri gibi birbirinden çok farklı nesnelere, kendi içinde daha alt türlere göre de sınıflandırılarak toplanabilir. Bu çalışmada özellikle resim koleksiyonerliğine odaklanılmıştır. İnsan doğasındaki toplama, biriktirme dürtüsü doğal olarak koleksiyonerliğin temeli sayılabilir. Ali Artun “Müze ve Modernlik Tarih Sahneleri-Sanat Müzeleri I” isimli kitabının Koleksiyon Tutkusu ve Tanrılar bölümünde “İnsanlık öteden beri tabiatın ve kendinin ürettiklerini, yarattıklarını –en başta da kendi soyunu- hem toplar, hem ayıklar. Bir yandan biriktirir, bir yandan ayırır. İlk koleksiyoner Nuh Peygamber’dir. Yani İncil’e göre insanoğlu, daha toplamaya başlamadan sınıflandırmaya girişir. İlk koleksiyonlar eski Yunan tapınaklarında tanrılara sunulan adaklardan oluşur.” şeklinde belirtmiştir (Artun, 2006). Ortaçağ’da koleksiyon nadire kabineleriyle farklı bir anlam kazanır. İnsan artık sıra dışı olan ve değerli olan eşyaları toplamaya, onlarla birlikte yaşamaya başlamıştır. Görülüyor ki, insanoğlu günlük ihtiyaçların yanı sıra içgüdüsel olarak toplamaya ve iz bırakmaya eğilimlidir. Biriktirme eylemi ihtiyaç ötesi olabildiği gibi, yani toplanan nesnenin adedi artırılarak, sadece zevk için ya da maddi anlamda bir birikim amacı ile de yapılabilir. Esasen tarih boyunca değişime uğrasa bile önemini korumuş bir eylemdir.

Koleksiyonerliği psikolojik anlamda irdeleyecek olursak Freud'a göre cinsellikle ilişkilendirilmiştir. Koleksiyon yapma alışkanlığı bireyin fizyolojik gelişim sürecinde kendi bedenini tanımasıyla ortaya çıkan bir durumdur. Freud’un psikoseksüel gelişim kuramına göre (Freud, 1971) bireysel gelişimin tamamlanma sürecinde anal dönem olarak nitelendirdiği süreçteki bir problemdir. Özellikle çocuğun 1-3 yaş arası tuvalet alışkanlığı kazandığı zaman diliminde kendi bedeninden çıkan, kaybettiğini düşündüğü şeylerin yerine yenilerini koyma eğilimi oluşabileceğini ifade eder. Bireylerdeki gizli kaybetme korkuları, travmalar, tekensizlik duygusu da fetişist eğilimleri ve kaybedilene telafi etme güdüsünü harekete geçirebilir.

Baudrillard ise “Koleksiyon Sistemi” adlı makalesinde (Baudrillard, 1994), “Ne için yapılırsa yapılsın, her koleksiyonda bu dünyadan kaçış niyeti saklıdır. Çünkü koleksiyoner, kurallarını tam kavrayamadığı bir toplumsal söylem içinde kendini yabancı hissetmesi sonucu tamamen kendine cevap veren alternatif bir söylem kurar.”

Yahşi Baraz’ın deyimiyle “Her koleksiyon farklı bir kültür yolculuğudur.” (Erten, 2017). Bir yönüyle koleksiyon yapan kişi kendi kültür ve bilgi birikimiyle vizyonunu da ortaya koyar. Bu bağlamda bireysel ve toplumsal belleğinin izlerini diğer nesillere aktarır. Kişi evini tasarlamak amaçlı aldığı estetik nesnelere toplarken farkında olmadan onun büyümesine kapılabilir ve onunla farklı bir iletişim kurabilir, hatta kişiselleştirir. Onda kendinden bir şey bulup bağlanır. O nesne artık onun için sıradanlıktan çıkmış anı ve bellek nesnesi haline gelmiş ve haz kaynağı olmuştur. Artık ona yüklediği anlam da değişmiştir. Bazen koleksiyon o kadar önem kazanır ki koleksiyonu doğrultusunda evini tasarlar.

Ya da zaman içinde topladığı nesnenin maddi değerinin olduğunu anlayıp bu kapitalist sistemde kar odaklı bir bakış açısı ve eğilim geliştirebilir. Alır satar, yerine başkalarını koyar, koleksiyonunu bir şekilde geliştirir. Amaç ne olursa olsun yaşam döngüsü içinde koleksiyon ve böylece koleksiyonerlik olgusu sürüp gider. Dolaylı olarak sanat piyasası da canlanmış olur. Koleksiyonlar mekânsal olarak müzeleri doğurur. Kişilerin zevk için aldığı ve koleksiyon haline dönüştürdüğü yapı aslında özel koleksiyonları oluşturur. Toplumsal ve bireysel belleğin gelişimine ve kalıcılığına katkı sağlar. Türkiye’de Cumhuriyet döneminde kurumların ve bankaların eser olarak ciddi resim koleksiyonları yaptığı görülmüştür. Bu durumun sanat yaşamını desteklemek ve canlandırmak adına önemli bir girişim olduğu söylenebilir. Yarışmalarla da devlet ve özel koleksiyonlar desteklenmiştir. Ancak burada üzerinde durulan kişisel olarak geliştirilen sanat koleksiyonerliği, yani özel koleksiyonlardır. Sanata ilginin yok denecek kadar az olduğu Türkiye’de, bu bireysel çabalarla topluma ve sanata katkının değeri göz ardı edilemez. Sanat okuryazarlığının gelişimi ancak bireysel desteklerin ve toplumsal bilinç düzeyinin yükselmesiyle mümkündür. Artun’a göre (Artun, 2017) “Türkiye’de sanat alanındaki denetimin devletten şirketlere devri, neo-liberal küreselleşme politikalarını izleyen kültürün özelleştirilmesi girişimiyle başladı. Önce özel üniversiteler (vakıf) açılmaya başladı, arkasından özel müzeler.” Ayrıca bienaller, fuarlar, sosyal sorumluluk projeleri özelleşmeye atılan adımlardır. Vasıf Kortun’a göre de 12 Eylül 1980’deki askerî darbeden sonraki sivilleşme tarzının, demokratikleşme ve bireyselleşmenin oturmasında; hem ulusalcı hem de toplumcu gerçekçi anlayışın, yani kısaca, taşra zihniyetinin kırılmasında Özal ekonomi-politikası etkili olmuştur. Örneği, İstanbul Bienalleri belli iş adamlarının destekleri sayesinde yapılabilmektedir (Kortun, 1999). Mehmet Yılmazda, Kortun’un sermaye ve ortam konusundaki görüşlerini Sanatın Günceli, Güncelin Sanatı isimli kitabında desteklemiştir. Mehmet Yılmaz “Sanata kol kanat gerenlerin adı eskiden Kilise’ydi, Mediciler’di, soylulardı; iki yüzyıldır da burjuva kültürüyle yoğrulmuş resmî ya da özel kurumlardır, iş çevreleridir.” diyor ve Kortun’un söylediklerinden, “Onlar desteklesinler de, ne olursa olsun. Para yoksa, sanat da yok. Olsa bile dolaşıma giremez, yok olur gider. Para dolaştıkça, arkasından sanatçı da dolaşır, küratör de. Sanatın küreselleşmesi işte budur” gibi bir anlam çıkarıyor (Yılmaz, 2012).

2. KOLEKSİYONER OLARAK ORHAN KARADOĞAN

2.1 Orhan Karadoğan'ın Kimliği

Girit mübadili anne babanın üç çocuğundan biri olarak 1952 yılında Mersin’de dünyaya gelmiştir. OrtaDoğu Teknik Üniversitesi, Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümünü 1975 yılında tamamlayan Karadoğan, aynı bölümden 1978 yılında yüksek lisans derecesini almıştır. 1991 yılında bilişim teknolojileri (BT) alanında faaliyet gösteren iF Elektronik Ltd. adlı şirketi kurmuştur. 1992-1998 yılları arasında GartnerGroup, 1998-2001 Meta Group’un Türkiye temsilciliğini yürütmüştür. Gartner firmasının ilk Türkiye temsilciliğini Karadoğan yapmıştır. Çok çeşitli sektörlerde, sadece bilişim konusu ile sınırlı olmayan birbirinden yenilikçi projelere imza atmıştır. Bankalardan havalimanlarına kadar uzanan ulusal ve uluslararası projelerde aktif roller üstlenen Karadoğan, BT stratejilerinin planlanması ve denetimi, proje yönetimi ve koordinasyonu, performans ölçümü vb. konularda hizmet vermiş, ayrıca bilirkişi olarak da görev yapmıştır. Halen yeni pazarlama teknikleri konusunda açılımları bulunmaktadır.

2.2 Orhan Karadoğan'ın Koleksiyoner Yönü

Orhan Karadoğan ve eşi Emel Karadoğan’ın bizzat kendi ziyaret ettikleri otel ve restoranlardan toplanmış kibrit koleksiyonu, caz ve etnik müzik CD’si koleksiyonu ve büyük bir resim koleksiyonu vardır. Orhan Karadoğan aslında küçüklüğünden beri sanatla iç içe olan ama sanatla doğrudan uğraşmayan bir kişidir. Röportajlarında ağabeyi Prof. Dr. Hüseyin Faruk Karadoğan’ın resim yaptığını vurgular. Diğer ağabeyi Prof. Dr. Haluk Karadoğan da sanatla ilgilidir. Hatta resim almaya başlaması 1992 yılında Faruk ağabeyinin aldığı bir Orhan Taylan resmi ile başlar (Görsel 1).

Bu resmi salonuna asarak onunla altı yıl geçiren ve duygusal bir bağ kuran Emel-Orhan Karadoğan çifti daha sonra Ankara Gazi Eğitim Fakültesinde Doç. Dr. Nesrin Balkan'la tanışır ve onun kanalı ile ünlü sanatçılardan resim almaya başlarlar. Karadoğan için kırılma noktası olan bu yıllar onun sanata olan ilgisinin arttığı ve devamlı olarak müzeleri gezmeye başladığı yıllardır.

Görsel 1.Tuval üzerine yağlı boya, Orhan Taylan. 1992.

Kaynak: <http://art.if.com.tr/2017/04/14/orhan-taylan-tr-tual-yag%CC%86liboya-6580-ev-60-misafir-odasi-1-id4/>

1997 ve onu izleyen yıllar artık biriktirdiklerinin koleksiyon denecek bir sayıya doğru evirildiği bir süreçtir. Resim sayısı 100'ü geçince fotoğraf sanatçısı arkadaşları Hayrettin Karateke'nin tavsiyesi ve yardımlarıyla eserlerin envanteri çıkartılmıştır (Erten, 2017). Koleksiyonerlik düşüncesiyle bir başlangıç yapmadığı ortadadır. Onun için tutku düzeyine ulaşan koleksiyonerlik süreci doğal olarak kendisinin bile farkına varamadığı bir başlangıçtır.Orhan Karadoğan kısa bir süre sonra pirim yapmış sanatçılara değil, genç sanatçılara destek vermenin sanat ve ülke geleceği için daha iyi olacağı düşüncesine kapılmış ve çizgisini bu yöne kaydırmıştır. Genç sanatçılara destek verip onların gelişimini takip etmek ve onlara eşit şartlar sağlamak amacı haline gelmiştir. Karadoğansanat deneyiminin kendi deyimi ile “üç şehir, üç mahalle ve üç sanatçıyla” gelişemeyeceğine ve her zaman sanatın yaygınlaşması en ücra köşelere, kişilere gitmesi gerektiğine inanmıştır. Bu bağlamda sanat adına ne yapabilirimi sorgulamaktadır. Sanatçı koleksiyoner galerici üçgeninde teknolojiden uzak, dijital medyaları başarılı şekilde kullanmadan ve dünyaya açılmadan hiçbir şey yapılamayacağına inanır. Sanatın dili evrenseldir ve bu dile hâkim olmanın yolu da teknolojiye hâkim olmaktır. Ancak o zaman bir varlık alanı oluşabilir.Koleksiyonuna dahil ettiği hiçbir eseri şirket adına almamış, hiçbirini satmamıştır. Karadoğan'ın sanat piyasasının “değerli” olarak nitelendirdiği resimlere karşı mesafeli bir duruşu vardır. Koleksiyonerlikte ticari bir kaygı değil, duygusal bir bağ kurduğu söylenebilir. Bunun en güzel örneği evlerinde Emel Karadoğan'ın düşen bir resmin yerinin boş kaldığını anlattığı ve o boşluktan nasıl etkilendiğini ifade ettiği anekdottur. Koleksiyonerlik duygusu onları tümüyle içine çekmişti. Artık onlar koleksiyonerler dünyasının aktör ve aktrisleriydiler(Görsel 2).

Görsel 2.Emel ve Orhan Karadoğan fotoğrafı, Oğuz Erten, 2014.
Kaynak: <http://art.if.com.tr/koleksiyoner-kitabi/>

Onun için önemli olan eserle bağ kurmak, sevmek, beğenmek ve zevk almak gibi doğal bir yaklaşımdır. Sanatçı atölyelerini, sanat galerilerini gezmek, onların dünyasına girmek ve dostluklar kurmak Karadoğan için önemsendiği şeylerdir. Karadoğan, koleksiyonerliği yaşıyor ve ondan zevk alıyor diyebiliriz (Görsel 3). Zaman zaman danışman desteği olsa da resim alımları yaparken ön araştırma yapmak istemiyor. Yönlendirici öğelerden uzak kendi iç duyarlılığına yöneliyor. Resmi aldıktan sonra araştırıp sanatçıyı daha iyi tanımanın yollarını arıyor. Koleksiyonuna giren sanatçıların takibine önem veriyor. Koleksiyonerlikten çok, bir sanatçı duyarlılığı ve duygusallığı denebilecek bir yaklaşımla hareket ediyor.

Görsel 3. Emel- Orhan Karadoğan evinin salonundan bir fotoğraf, Karadoğan Fotoğraf Arşivi.
Kaynak: <http://art.if.com.tr/wp-content/uploads/slider35/sergi037.jpeg>

Koleksiyonerlerin koleksiyonlarını oluştururken tercihlerine genel anlamda baktığımızda hemen her koleksiyonda aynı sanatçıların eserlerine rastlandığı söylenebilir. Bunun nedeni dışarıdan bazı kişiler tarafından empoze edilen sanatçılar ve pirim yapan, popüleritesi yüksek sanatçılara olan eğilimdir. Genellikle koleksiyonlarda tuval resmi tercih nedenidir; kağıt, özgün baskı, desen, fotoğraf ve video çalışmaları yok denecek kadar azdır. Karadoğan bu tür sınıflandırmaları aşmış durumdadır, her kategoriden çalışmayı koleksiyonuna dahil edebilmektedir. Görülüyor ki, koleksiyonerlerin de kendine göre tutarlı bir çizgisinin olması gerekiyor. Baudrillard'ın öne sürdüğü gibi, belki de bütün koleksiyonların kaderi, eninde sonunda, koleksiyoncusuna işaret etmektir(Baudrillard, 1994). Bu bağlamda koleksiyonun geleceğini de koleksiyoner tasarlar.

Karadoğan'ın koleksiyonu bugün sayı olarak 5555 ve hiç şüphe yok ki bu sayı her geçen gün daha da artacak. <http://art.if.com.tr/> adlı sitede sanal bir sanat merkezi oluşturmuştur. Mesleki açıdan dijital dünyanın içinde aktif çalışan biri olarak koleksiyonunun da web üzerinde olması, dijital imge arşivi belki de onun diğer koleksiyonerlerden önemli bir farkı diyebiliriz. Karadoğan'ın koleksiyonunun sadece internet ortamında mı kalacak sorusu kafaları kurcalayan bir sorudur. Müzeye olan yaklaşımını düşünecek olursak, klasik büyük ölçekli müzeleri küçümsemediğini ama bu tür müzelerin canlı kalabileceğini düşünmemektedir. Ona göre müzeleri yaşatmak farklı bir şeydir. Türkiye'de bir müze gezme kültürünün olmadığı gerçeği ile yüz yüze olduğumuz bir konumda müzelerin çok daha farklı olması halkı çekmesi gerektiğine inanıyor. O aslında yerel yönetimler ve üniversitelerden destek beklemektedir. Bu destek maddi bir destek ve bağış anlamına gelmemektedir. Kendi koleksiyonunu sunabileceği, daha doğrusu halka açacağı bir ortam beklemektedir ve bunun için girişimlerde bulunmaktadır. Hayalinde ise sabit koleksiyona sahip bir sanat merkezi değil, değişik coğrafi alanlara dağılmış, devamlı değişen eserlerin yer aldığı dinamik bir sanat merkezi yapısı vardır. Bu yapı Foucault'nun müzeleri "bütün zamanı aynı mekâna kapatmak" olarak nitelediği olguya bir çeşit çözüm, yani dinamik müze yaklaşımı olarak görülebilir. Bir röportajında yurtdışındaki müzelerde çizim yapan çocuklardan çok etkilendiğini Türkiye'de de çocukların böyle bir kültür donanımıyla büyümesi gerektiğini düşündüğünü ifade etmiştir.

Karadoğan'ın sanatı yaygınlaştırma adına yaptıkları arasında genç sanatçılardan düzenli olarak eser almak, çeşitli resim yarışmaları düzenlemek ve her köşeye bir sanat merkezi kurma projesi vardır. Elektronik medyayı aktif kullanımın yanı sıra sanatçılar arasında profesyonel ya da profesyonel değil şeklinde bir ayırım gözetmez. Özellikle halkın yaygın şekilde kullandığı, takipçi ve kullanıcı sayılarının her geçen gün arttığı Facebook, Instagram gibi sosyal medya uygulamalarından tanıtımlar yapar. Burada popüler kültürün hüküm sürdüğü alana sanatı dahil edebilme çabası vardır. Hatta iOS işletim sistemi (iPhone cihazlarına özel) üzerinde geliştirmeye başladığı ve daha sonra bütün cihaz platformlarda çalışır hale getirilen ilk Türk müze uygulamasını başarı ile tamamlamıştır. İnternetin önemine inanan Karadoğan, pandeminin İnternet kullanımının ciddi oranda artmasını olumlu bir gelişme olarak değerlendirir. Farklı kategorilere yönelik yarışmalar açar. Akademisyen sanatçılar, öğretmenler özellikle üzerinde durduğu gruplardır. Sanat eğitiminin desteklenmesi için öğretmenlerin aktif şekilde sanat çevresinin içinde olmasının gerekliliğine inanır. Yarışmalara katılım son derece kolaylaştırılmıştır. GSM telefonlarından WhatsApp uygulamasıyla görsel gönderimi şeklinde yapılmıştır. Değerlendirme de zaman zaman halktan belli yaş gruplarında sanat eğitimi gören öğrencilerden kör hakem sistemi ya da oylama yoluyla belirlenmiştir. Katılımcıların isimleri gizlenerek değerlendirme yapılmıştır. Yine akademisyenlerden oluşan danışma kurulu vardır. Yarışmalarda konu, teknik, ölçü gibi kısıtlamalara gidilmemiştir. Sanatçıların yurtdışındaki müzeleri gezip görme olanaklarını destekleyecek seyahat ödülü koymuştur. Bu bağlamda resim koleksiyonerliği boyutunun dışına çıkıp sanata ve sanatçılara verdiği değer ortaya çıkmaktadır.

3. SONUÇ

Asıl mesleği Elektrik-Elektronik Mühendisliği olan Orhan Karadoğan, çağdaş Türk Resim Sanatına tutkusuyla ön plana çıkan özel bir koleksiyonerdir. Türkiye’de koleksiyoner olmak diğer ülkelerde koleksiyoner olmaktan daha farklı bir durum ya da Karadoğan için bu böyle çünkü o sanatı yaymak, geniş kitlelere ulaştırmak, genç sanatçıları desteklemek, onlara eşit olanaklar sunmak, toplumda sanatsal farkındalık yaratmak gibi misyonlar üstlenmiştir. Artık zevk için yapılan basit bir biriktirme eylemini geride bırakmış, entelektüel bir bilinçle kültür ve bilgiyi geniş kitlelere yayarak sanat adına bir farkındalık yaratmaya çalışmıştır. Karadoğan’ın yıllar içinde koleksiyonerlik adına yaptığı her şeyi tüm detaylarıyla düşündüğü ve bilinçli davrandığı bir gerçektir. Karadoğan’ın sanatı yayma politikasında teknoloji her zaman önemli bir araç olmuş, özellikle dijital dünyanın olanakları aktif şekilde kullanılarak sanatı kitlelerle buluşturmaya çalışmıştır. Karadoğan “ Dijitalin karşısındaysanız yok olmaya mahkumsunuz.” söylemlerini sık sık vurgular. Türkiye’deki sanat okur yazarlığını arttırabilmek adına ortaya koyduğu sermaye, zaman ve emek yadsınmaz. Karadoğan’ın yaşamı koleksiyonerlikle sanat dünyasının içinde farklı anlam kazanmış bir yaşamdır.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmada sanatla ilgili görüşleri, çağdaş Türk Resim Sanatına ve sanatçılarına yapmış olduğu katkıları ve yaşamının önemli bir parçası olan koleksiyonerlik konusundaki paylaşımları için Sayın Orhan Karadoğan’a ve Oğuz Erten tarafından yazılmış olan “Özel Koleksiyonlardan Örneklerle Türkiye’de Sanat Koleksiyonculuğu” adlı kitabın I. ve II. ciltlerini temin etmemde yardımını esirgemeyen Sayın Yahşi Baraz’a şükranlarımı sunarım.

KAYNAKÇA

- Artun, A. (2006). Müze ve Modernlik Tarih Sahneleri-Sanat Müzeleri 1, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Artun, A. (2017). Mümkün Olmayan Müze, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Baudrillard, J. (1994). “The System of Collecting” (Ed. John Elsner and Roger Cardinal), The Cultures of Collecting (Çev. Roger Cardinal), ss.24, Reaktion Books, Londra.
- Erten, O. (2017). Özel Koleksiyonlardan Örneklerle Türkiye’de Sanat Koleksiyonculuğu I, Galeri Baraz Yayınları, İstanbul.
- Freud, S. (1971). Introductory Lectures on Psychoanalysis, Hogarth Press, Londra (Çev. Selçuk Budak), Psikanalize Giriş Dersleri, (1. Basım), Ankara: Öteki Yayınevi, 1994.
- <http://art.if.com.tr/2017/04/14/orhan-taylan-tr-tual-yag%CC%86liboya-6580-ev-60-misafir-odasi-1-id4/>. Erişim Tarihi: 19.08.2021
- <http://art.if.com.tr/koleksiyoner-kitabi/>. Erişim Tarihi: 19.08.2021
- <http://art.if.com.tr/wp-content/uploads/slider35/sergi037.jpeg>. Erişim Tarihi: 19.08.2021
- Kotun, V. (1999). Art-ist’in yaptığı söyleşi, sayı 2, Haz. Halil Altındere, İstanbul.
- Yılmaz, M. (2012). Sanatın Günceli, Güncelin Sanatı, Ütopya Yayınevi, Ankara.